

Ülkü Mecmuası

Çilem TERCÜMAN*

1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti, siyasî ve içtimaî büyük devrimler yapmış; harf inkılâbından medenî kanuna, kurumların yeniden yapılandırılmasından eğitim sistemine kadar hemen her alanda önemli değişiklikleri ehemmiyetleri nispetinde büyük bir hızla hayata geçirmeye başlamıştır. İdare tarafından yapılan bu devrimlerin halka taşınması ve benimsetilmesi; halkın yeni sistemin ön gördüğü şekilde yönlendirilmesi ve eğitilmesi ihtiyacıyla bazı illerde halkevleri kurulmuştur. Halkevlerinin önemli faaliyetlerinden biri yayınlarıdır ve Ankara'da neşredilmeye başlanan *Ülkü* mecmuası, halkevlerinin merkezî yayın organıdır. Bu bakımdan *Ülkü*, dönemin siyasî ve içtimaî tarihi bakımından göz ardı edilmeyecek bir malzemedir.

Şubat 1933 yılında neşredilmeye başlanan *Ülkü* mecmuası, 17 yıl süreyle üç seri hâlinde neşredilmiştir. Çalışmamıza konu olan birinci seri, aylık periyotla, Şubat 1934 hariç, aralıksız 102 sayı sürmüştü ve Ağustos 1941 tarihinde çıkan 102. sayıdan sonra yerini ikinci seriye bırakmıştır.

Ülkü mecmuasının esas neşir gayesi, bir parçası olduğu halkevlerinin kuruluş amacı ile aynıdır: Cumhuriyet inkılâplarını yaymak, yayma yollarını bulmak. Nitekim birinci sayının "*Ülkü Niçin Çıkıyor*"¹ isimli başyazısı, bu gayeyi şöyle izah eder:

"Ülkü karanlık devirleri arkada bırakarak şerefli ve aydınlık bir istikbâle giden yeni neslin heyecanını beslemek, cemiyetin kanındaki inkılâp unsurlarını ısıtmak, ileri adımları sıkıştırmak için. (...) Ülkü, bu büyük yola katılanlar arasında kafa birliği, gönül birliği ve hareket birliği yapmak için. (...) ÜLKÜ millî dile, millî tarihe, millî sanatlarla ve kültüre hizmet için... Ülkü bütün bu gayelere hizmet yolunda çalışan Halkevlerinin ruhundaki harareti yazı vasıtalarıyla yaymak için çıkıyor..."

Halkevleri gibi hiçbir kâr ve kazanç fikri taşımayan, yalnızca kâğıt, mürekkep gibi zorunlu giderleri karşılayacak olan bir fiyat ile satışa sunulan *Ülkü*'de yazı yazacaklar da mecmua ile aynı gayeyi taşıyanlar olacaktır. Nitekim *Ülkü*'ye para karşılığı ilân konulmayacağı gibi yazı yazanlara da para verilmeyecektir. Para karşılığı yazan kıymetli

* Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

1 Recep, "*Ülkü Niçin Çıkıyor*", *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 1-2.

makaleciler ise “derin duyanların ve içten inanların en büyük zevki maddî kâr karşılığı olmaksızın başkalarına duyurmak” olması hasebiyle “bir mefkûre mecmuası” olan *Ülkü*'ye yazılarını karşılıksız vereceklerdir. Türk münevverlerine Halkevleri kürsüleri ve *Ülkü*'nün sütunları açıktır.

Birinci sayının son sayfalarında peş peşe üç imzasız yazı görülür. Bunlardan birincisi “Okuyanlarımızla Konuşma”,² ikincisi “*Ülkü*'nün Yazı Bölümleri”,³ üçüncüsü ise “Yazıların Umumî ve Müşterek Vasıfları Hakkında Muharrirlerimizden Rica”⁴ başlıklı yazıdır. Bu üç yazı, bize farklı kanallardan mecmuanın gayesini, muhtevasını ve özelliklerini verir.

“Okuyanlarımızla Konuşma” başlıklı birinci yazıda önce, birkaç asırdan beri millîtimizin içinde çırpındığı buhrandan ve “Türk inkılâbı” denilen “millî dirilme”den bahsedilir. Millî varlığımızı yabancı düşmanların pençesinden kurtaran “Türk inkılâbı”nın hedefleri artık bizi içten kemiren dertlere yönelmiştir.

Asırların ihmaliyle “mücrim” kalmış topraklarımızda en büyük ziyan “zekâ ve kabiliyetçe her milletin fertlerinden üstün” “Türk kafası”nın işlenmemiş olmasıdır. “En büyük kuvvet” olan halkı millî bir varlık yapabilmek, işte *Ülkü* bu yüksek gaye için neşredilmeye başlanmıştır.

Bu hedefe erişebilmek için *Ülkü* daha ilk sayısından neşredebileceği yazıların muhtevasını belirler. “*Ülkü*'nün Yazı Bölümleri” başlığı altında mecmuada neşredilecek olan yazıların “cetvel”i okuyuculara sunulur. Bu yazılar, cetveldeki sırasıyla şöyledir: “Edebiyat ve Dil (şiiir, hikâye, roman, tasvir, tetkik)”, “Güzel Sanatlar (musiki, resim, heykel, mimarlık)”, “Tarih”, “İçtimaiyat ve Felsefe”, “İktisat ve Ziraat”, “Halk Terbiyesi”, “Yurt Koruma”, “Kadınlık”, “Fen”, “Halk Sıhhati ve Nüfus”, “Spor, Oyun ve Eğlence”, “Köycülük”, “Bibliyografi”, “Halkevleri Haberleri”, “Haberler, Teklifler”.

Mecmuada neşredilecek olan yazıların ana başlıkları bu şekilde belirlendikten sonra üçüncü yazıda muharrirlere bu konular üzerine yazacakları yazılarda dikkat etmeleri gereken şeyler bildirilir. Bunlar başta dil olmak üzere, yazıların mecmuanın gayesine paralel olması yönündedir.

Şubat 1933'ten Ağustos 1936'ya kadar dergide İmtiyaz sahibi Nusret Kemal, “Umumî Neşriyatı İdare Eden” Necip Ali'dir. Eylül 1936'da bu kadroya direktör olarak M. Fudad Köprülü de katılır. Mart 1937'de imtiyaz sahibi Fevziye Abdullah Tansel olur. Haziran 1937'de Necip Ali'nin yerine Hasan Âli Yücel, Nisan 1939 tarihinde ise Hasan Âli'nin yerine Cevdet Kerim İncedayı göreve getirilir.

Mecmuanın fiyatı 25 kuruş, yıllık abonelik ücreti 250 kuruş, ilkökul öğretmenleri ve talebeler için 175 kuruştur ve bu fiyatlar ilk seride hiç değişmemiştir.

Başlangıçta mecmuaya para ile ilân alınmayacağı söylenmiş olmasına karşılık 61. sayıdan itibaren *Ülkü*'nün arka sayfalarında Türkiye Şişe ve Cam Fabrikasının, Tiryaki sigaralarının, Türk Ticaret Bankasının vb. ilânları görülmeye başlanır.

2 “Okuyanlarımızla Konuşma”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 88-89 .

3 “*Ülkü*'nün Yazı bölümleri”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 90-93.

4 “Yazıların Umumî ve Müşterek Vasıfları Hakkında Muharrirlerimizden Rica”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 94.

Ülkü'nün Fizikî Yapısı

Ülkü'nün birinci serisi, büyük boy kitap ebadında 55. sayıya kadar 5 forma, 55. sayıdan itibaren 6 forma hâlinde neşredilir. Birinci sayının kapak tasarımı şu şekildedir:

Kapağın üstünde ve altında kapak renginin daha koyusu birer bant görülür. Üst bandın sol köşesinde mecmuanın sayısı, bandın ortasında mecmuanın neşredildiği tarih olan "ŞUBAT, 1933" ibaresi bulunur. Üst bandın hemen altında, sırasıyla mecmuanın adı, "HALKEVLERİ MECMUASI" jeneriği ve halkevlerinin logosu yer alır. Alt bantta ise "AYDA BİR ÇIKAR" ve "SAYISI 25 KURUŞ" ifadesi görülür.

İkinci sayıdan itibaren ön kapağın üstündeki bandın sağ köşesinde mecmuanın cilt numarası da yer almaya başlar.

Ön kapağın bu görünüşü 13. sayıya kadar devam edecektir. 13. sayısından itibaren mecmuanın logosunun altında içindekiler kısmı görülmeğe başlanır. Ancak 27. sayıda içindekiler çerçevesi yerine CHP'nin büyük kurultay ambleminin ön kapaktaki logo ile alt bandın arasını tamamıyla kapladığı görülür. Bu sayıda içindekiler kısmı iç kapağa geçer. 28. sayıdan itibaren içindekiler kısmı tekrar ön kapaktaki yerini alacaktır.

Mecmuanın ön kapağında izlenen bir diğer önemli değişiklik jeneriğinde görülür. 29. sayıda "HALKEVLERİ MECMUASI" jeneriği "HALKEVLERİ DERGİSİ" olarak değişir. Devrin dilde sadeleşme hareketlerine paralel olarak yapılan bu değişikliği, 30. sayıdaki logo değişikliği takip eder ve Halkevleri logosu yerine CHP'nin amblemi olan altı ok geçer. 47. sayıdan itibaren altı okun bir figürle desteklendiği görülür.

41. sayıdan itibaren mecmuada idarî bir değişiklik yaşanır ve bu değişiklik ön kapağa yansır. CHP'nin sembolü olan altı okun hemen altında "DİREKTÖR: M. FUAD KÖPRÜLÜ" ibaresi yer almaya başlar.

Ülkü mecmuasının ön kapağındaki en önemli farklılık 49. sayıda görülür. Rengiyle beraber ön kapağın kompozisyonu tamamıyla değişir. Yeni şeklinde kapağın en üstünde mecmuanın ismi, altında "HALKEVLERİ DERGİSİ" ibaresi yer alır. İbarenin altından kalın bir çizgi geçer ve onun altında ise "HER AYIN BİRİNDE ÇIKAR KÜLTÜR MECMUASI" jeneriği görülür. Bu jenerikten sonra kapağın ortasına gelecek şekilde alt alta "DİREKTÖR: M. FUAD KÖPRÜLÜ" ibaresi, CHP'nin altı oku ve mecmuanın sayısı görülür. Kapağın en altında kalın bir çizgi vardır. Bu çizginin hemen üzerinde sağ tarafta mecmuanın tarihi, sol tarafta cilt numarası altında ise neşredildiği yer ve matbaa isimleri yer alır.

Ön kapağın bu hâli son sayıya kadar esas olarak devam eder. Yalnız 70. sayının kapağı Atatürk'ün vefatı münasebetiyle siyah bir çerçeve içindedir. Son olarak halkodalarının açılması üzerine 86. sayıdan itibaren "Halkevleri" jeneriği "Halkevleri ve Halkodaları" olarak değişir. Ayrıca bazı sayılarda, ön kapakta ilâvelerin ve başyazıların ilân edildiği de görülür.

Ön kapağın iç tarafı yazıların neşri, ilân politikası, abonelik bilgisi, idarî bilgiler ve 13. sayıya kadar içindekiler kısmını ihtiva eder. 13. sayıdan 48. sayıya kadar "İçindekiler" kısmı ön kapakta yer alır. Hemen her sayıda değişiklik gösteren iç kapakta zaman zaman *Tarama* dergisinin veya Nusret Köymen'in kitaplarının ilânı yahut *Ülkü'nün*

okuyucularına çağrılarını da görülür. Bu farklılıklar ön kapağın tamamıyla değiştiği 49. sayıya kadar sürer. 49. sayıdan son sayıya kadar iç kapakta, bazı sayılardaki meselâ mecmuanın altı forma çıktığı duyurusu veya halkevleri mecmuaları ve neşir yerleri cetveli ile Kılavuz Kitaplar serisinin ilânı gibi duyuru ve ilânlar dışında artık sadece içindekiler kısmı, irtibat makamı ve adresi ile abonelik şartları yer alır.

Arka kapak ön kapağın aynıdır: Kapağın üstünde ve altında bir bant ve sayfanın tam ortasında zaman zaman değişen Hakimiyet-i Millîye matbaasının logosu görülür. 23. sayıdan itibaren mecmua Ulus Basımevinde basılmaya başlar ve dolayısıyla Hakimiyet-i Millîye matbaasının logosunun yerini Ulus basımevininkine alır. Kapak düzeninin tamamıyla değiştiği 49. sayıdan itibaren arka kapağın görünüşü de değişir ve 49. sayıdan son sayıya kadar arka kapakta başta *Belleten* mecmuası olmak üzere çeşitli ilânlar ve *Ülkü*'nün fiyatını bildiren ibare görünmeye başlar.

Ülkü mecmuasınının 102 sayısının ön, arka ve iç kapaklarının görünüşü bu şekildedir. Her sayının ilk sayfasının üzerinde mecmuanın klîşesi görülür. Ayrıca 49. sayıdan itibaren bazı sayılarda bir de iç kapak mevcuttur ki ön kapak ile aynıdır.

Mecmua, 1. sayısından 23. sayısına kadar Hakimiyet-i Millîye matbaasında, 23. sayıdan 83. sayıya kadar Ulus Basımevinde, 83. sayıdan 94. sayıya kadar Ulusal Matbaasında, 95. sayıdan son sayı olan 102. sayıya kadar ise Zerbamat Matbaasında basılır.

***Ülkü*'nün Muhtevası**

Yukarıda *Ülkü*'nün çıkış gayesini belirlemeye çalışırken, neşredilen yazıların bu gayeye paralel olması dolayısıyla mecmuanın muhtevasının da genel olarak hatlarını çizmiştik. Başlangıçta bilhassa Türkiye ve dünya gündemini takip eden, köycülük ile ilgili yazıların neşredildiği bir mecmua olan *Ülkü*, zaman içinde sosyal bilimlere daha fazla ağırlık vermeye başlamış fakat özellikle 1938 yılından itibaren yavaş yavaş gündemden uzaklaşarak siyasî ve ekonomik yazılardan ziyade tarih, edebiyat ve dil yazıların yer verildiği bir mecmua hâline gelmiştir. Edebiyat ile ilgili yazılarda ise halk edebiyatı öne çıkmaktadır. Bununla beraber, diğer tüm edebiyat alanları ve sanat kolaları ile birlikte mecmuanın yayın hayatının ikinci döneminde Yeni Türk Edebiyatı ile ilgili yazıların neşrinde de bir çoğalma görülür.

1. sayının başyazısında sadece “bilgi, fikir ve sanat teşhir olunacak” olan *Ülkü*'nün izahlarında, teşrih ve tahlillerinde Cumhuriyet, milliyet ve inkılâp fikirleri esas olacak; “birkaç taraflı dağıtıcı, bulanık fikirler *Ülkü*'de yer almayacaktır.” denilerek neşredilecek yazıların istikâmeti belirlenmiştir. Yine birinci sayının sonunda “*Ülkü*'nün Yazı Bölümleri”nin ilân edildiğini söylemiştik. Cetvelde her ana başlığın altında bir de izah vardır ki çalışmamızın esası olan edebiyat başlığı altında yapılan açıklama bize mecmuada neşredilecek olan edebiyat ile ilgili yazıların çerçevesini verir:

Kendi dilimizde yazılmış ve başka dillerden çevrilmiş yüksek kıymette edebî yazılar. Hususiyile millet ve vatan sevgisini, inkılâpçılık heyecanını kuvvetlendirecek eserler; Türk tarihinin büyük anlarını yaşatan, millî mücadelenin kahramanlıklarını anlatan, memleketin büyük şehirlerini, kasabalarını, köylerini, tabii güzelliklerini tasvir ederek ayrı ayrı her köşesini tanıtan ve sevdiren, taassubun, bätül itikatların, fe-

na göreneklerin çirkinliklerini ve gülünçlüğünü ortaya koyan, ahlâk yüksekliğini her sahada güzel örneklerle gösteren, halkçılık sevgisini aşıl原因 ve ruhları o büyük yola yönelten yazılar.

Aynı mevzularda Halkevlerinde temsil olunabilecek sahne eserleri.

Edebiyat tarihimize, hususiyle edebiyatımızın yabancı tesirler altında uğradığı değişmelere dair tetkikler.

Halk edebiyatının güzel örnekleri; tanınmış halk şairlerine dair tetkikler.⁵

Tetkik ve Musahabe

Ülkü mecmuasındaki tetkik ve musahabe olarak değerlendirebileceğimiz yazılara baktığımız zaman Celal Sahir'in ve Abdülhak Hâmid'in vefatından hemen sonra neşredilen 34. ve 51. sayılar ile Namık Kemal'in doğumunun 100. yıldönümüne denk gelen 94. sayı bir kenara bırakılırsa bu tip yazılara mecmuanın genelinde çok sık rastlanmadığını söyleyebiliriz. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi mecmuanın belli bir döneminden sonra bu nevi yazılarda da bir artış görülür.

Başlarda Abdülhak Şinasi'nin "Ahmet Haşım",⁶ "Abdülhak Hâmid'in Çocukluk Zamanı",⁷ "Cenap Şahabettin"⁸ başlıklı monografik mahiyetteki yazıları ile birlikte Kâzım Nami'nin "İnkılâp Edebiyatı"⁹ ve "Türk Edebiyatına Bir Bakış"¹⁰ gibi Türk edebiyatının ne olduğu ve nasıl olması gerektiği meselesi üzerinde duran yazılar görülür. Behçet Kemal'in "Gönüllü Sanat"¹¹ ve "Ustaların Çıraklığı ve Tılsım Taşı"¹² başlıklı yazıları da Kâzım Nami'nin yazıları gibi "sanat cemiyet içindir" düsturundan yola çıkarak mevcut Türk edebiyatını tespit ve tenkit ederek olması gereken şeklini belirlemeye çalışır.

Edebiyatın kendisi ile ilgili bu yazılardan sonra 26. sayıda Ali Süha Delilbaşı'nın "İbnirrefik Ahmed Nuri"¹³ başlıklı makalesi gelir. Tiyatro müellifi ve sahne sanatkârı olan Ahmed Nuri'nin vefatı üzerine kaleme aldığı yazısında Ali Süha Delilbaşı, öncelikle 1908 sonrası Türk tiyatro edebiyatı ve sahnelerinin uğramış olduğu eser ve sanatkâr istilâsını anlattıktan sonra gerek eserleri gerek sahne becerisi ile bu eser ve sanatkâr dalgasından sıyrılan Ahmed Nuri'yi tiyatro edebiyatı ve sahne sanatı tarihi zeminine oturtur ve onun Türk tiyatrosunda Şinasi ve Ahmet Vefik Paşadan sonra gelen en önemli isim olduğu hükmüne bağlayarak makalesini tamamlar.

Ali Süha Delilbaşı'nın Ahmed Nuri'nin vefatı üzerine kaleme aldığı bu yazıdan sonra yedi sayı boyunca *Ülkü*'de Yeni Türk Edebiyatına dair bir makale görülmez. Ancak 34. sayıda Celal Sahir'in vefatı üzerine yazılar neşredilir ki bunların içinde bilhas-

5 "Ülkü'nün Yazı bölümleri", *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 90.

6 Abdülhak Şinasi, "Ahmet Haşım", *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 5, s. 377-389.

7 Abdülhak Şinasi, "Abdülhak Hâmid'in Çocukluk Zamanı", *Ülkü*, 1934, c. II, sy. 12, s. 436-439.

8 Abdülhak Şinasi, "Cenap Şahabettin", *Ülkü*, 1934, c. III, sy. 13, s. 54-58.

9 Kâzım Nami, "İnkılâp Edebiyatı", *Ülkü*, 1934, c. III, sy. 13, s. 46-53.

10 Kâzım Nami, "Türk Edebiyatına Bir Bakış", *Ülkü*, 1934, c. III, sy. 14, s.116-123.

11 Behçet Kemal, "Gönüllü Sanat", *Ülkü*, 1935, c. IV, sy. 23, s. 336-337.

12 Behçet Kemal, "Ustaların Çıraklığı ve Tılsım Taşı", 1935, *Ülkü*, c. V, sy. 25, s. 15-17.

13 Ali Süha Delilbaşı, "İbnirrefik Ahmed Nuri", *Ülkü*, 1935, c. V, sy. 26, s. 126-131.

sa Ahmet İhsan'ın "Celal Sahir"¹⁴ ve Enver Behnan Şapolyo'nun "Celal Sahir'in Hayatı"¹⁵ başlıklı yazıları öne çıkmaktadır. Ahmed İhsan, henüz küçük bir rüştiye mektebi talebesi iken tanıdığı Servet-i Fünûn şairi Celal Sahir'in Edebiyat-ı Cedide'nin kuruluşundan vefatına kadar hayatının fasıllarını sırasıyla anlatırken Enver Behnan, şairin kendisine aktardığı hâl tercemesini naklederek başladığı yazısında doğumundan vefatına kadar, Celal Sahir'in hayatının bilhassa edebî yönünü tarih sırası ile kısaca ele alır.

Celal Sahir'in vefatı üzerine mecmuanın 34. sayısında neşredilen yazılardan sonra 38. sayıda bir anma yazısı karşımıza çıkar. Bu, bir sene önce kaybedilen İbnirrefik Ahmed Nuri'nin vefatının yıldönümü münasebetiyle Enver Behnan Şapolyo tarafından kaleme alınan "İbnirrefik Ahmed Nuri"¹⁶ başlıklı yazıdır. Doğumu, anne ve babası, eğitimi ve memuriyeti ile ilgili kısa bilgiler verilerek başlanılan yazıda, merhumun anlatmış olduğu Ahmet Mithat Efendi'nin reisliğindeki edebî faaliyetleri ve sahne merakı kaydedilir. Ahmed Nuri, kendi sahne macerası ile birlikte devrin sahne ve telif hayatını da anlatmıştır. Türk sahnelerinin sansürden ve Ermeni oyuncularından geçerek Darülbeydi ile gelmiş olduğu noktayı, hem müellif hem oyuncu olarak işin mutfağında bulunan bir insanın bakışıyla aktarması bakımından bu yazı dikkate değerdir.

Enver Behnan'ın 38. sayıda neşredilen bu yazısından Hâmid'in vefatı üzerine tamamıyla şaire hasredilmiş diyebileceğimiz 51. sayıya kadar mecmuada Yeni Türk Edebiyatına dair yazı görülmez.

102 sayı neşredilen *Ülkü*'nün neşir hayatının ilk kısmı sayılabilecek 51. sayıya kadar yayımlanmış olan yazıların öne çıkanlarından bahsettik. Çalışmamızın bu aşamasında genel bir değerlendirme yapmamız gerekirse şimdiye kadar tespit etmiş olduğumuz yazıların Kâzım Nami ve Behçet Kemal tarafından kaleme alınmış olan dört yazı hariç, hemen hepsinin saha ile ilgili tetkik yazılarından ziyade sanatkârların vefatları üzerine veya anma maksadı ile yazılmış olduklarını görürüz. Ancak bu yazıların Celal Sahir'in vefatı üzerine neşredilen haber niteliğindeki kısa yazılar da dahil olmak üzere sayısı on beşi geçmez.

Mecmuanın geneline baktığımız zaman bu sayının edebiyatın diğer sahaları ile kıyaslandığı vakit çok da az olmadığını görürüz. Filhakika mecmua yayın hayatının sonlarına doğru dil ve edebiyat yazılarına ağırlık verecek, ancak bu dönemde de daha ziyade dil ve halk edebiyatına dair yazılar mecmuanın sayfalarını dolduracaktır. Bununla birlikte bilhassa Hâmid ve Namık Kemal'e hasredilen sayılardaki yazılarla birlikte mecmuanın ikinci devrinde neşredilen Yeni Türk Edebiyatı ile ilgili yazıların sayısı ilk devrinde neşredilenlerin hemen hemen iki mislidir.

Ülkü'nün 51. sayısının "Abdülhak Hâmid Tarhan"¹⁷ başlıklı başyazısı, Mayıs 1937 tarihli 51. sayının büyük şair Hâmid'in aziz hatırasına ithaf edildiğini okuyucularına bildirir.

14 Ahmed İhsan, "Celal Sahir", *Ülkü*, 1935, c. VI, sy. 34, s. 290-292.

15 Enver Behnan Şapolyo, "Celal Sahir'in Hayatı", *Ülkü*, 1935, c. VI, sy. 34, s. 297-298.

16 Enver Behnan Şapolyo, "İbnirrefik Ahmed Nuri", *Ülkü*, 1936, c. VII, sy. 38, s. 119-121.

17 "Abdülhak Hâmid Tarhan", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s.161-162.

Başyazının hemen ardından Şükrü Kaya'nın "Hâmid'e Dair"¹⁸ başlıklı yazısı yer alır. Hâmid'in mısraları ile süslediği yazısında Şükrü Kaya, büyük şaire derin sevgi ve saygısından bahsederek onun sadece kendisi için değil, bir devir bütün Türk gençliği için çok büyük bir önem arz ettiğini, Hâmid'i okumanın ve bilmenin başlı başına hay-siyet olduğunu söyler.

Hâmid'in okuyucuları üzerinde bıraktığı derin izi ve kendisine verilen değeri anlatan bu kısa yazıdan sonra Hasan Âli Yücel'in "Hâmid'in Hayatı"¹⁹ başlıklı monogra-fik mahiyetteki makalesi yer alır. Tanzimat devrinin ve neslinin küçük bir portresini çizen Hasan Âli, bu şekilde Hâmid'i edebiyat tarihinde yerli yerine oturtuktan sonra "nev'in hafızası demek olan atavizm"i göz önünde tutarak şairin daha doğmadan evvel varlığına müessir olanlardan genişçe bahseder ve sözü Hâmid'in doğumu ile küçük yaşta başladığı eğitimine getirir.

Hasan Âli, mensup olduğu mümtaz aile sebebiyle değerli insanların arasında büyüyen ve gerek devam ettiği mektepler, gerek özel hocaları sayesinde iyi bir eğitim alan Hâmid'in küçük yaşta yapmış olduğu seyahatleri de şairin hatıratından faydalanarak yazısına malzeme yapar ve memuriyetlerini ve bu memuriyetler esnasında vuku bulaneşi Fatma Hanımın vefatı gibi hayatının önemli hâdiselerini sıralayarak yazısının ikinci kısmına geçer. Burada şairin "öz benliğine dokunabilmek" amacıyla, şiirlerinden, hatıratından ve çeşitli anekdotlardan faydalanarak Hâmid'in ruhî portresini çizmeğe çalışır.

İsmail Müştak'ın "Abdülhak Hâmid"²⁰ başlıklı yazısı şimdiye kadar ele aldığımız yazılardan farklı olarak Türk milletinin ve Atatürk'ün Hâmid'in vefatına göstermiş oldukları teessür ve alakadan bahisle başlar ve onun büyük eseri *Makber*'i mihver alarak, şair Hâmid'i, eserlerini vücuda getirişini, gençliğinde bir kesim tarafından anlaşılmayışını anlatır.

Hâmid'in hayatı, eseri ve sanatı üzerine peş peşe sıralanan yazılar arasında ait olduğu saha itibariyle gayr-i edebî, ancak işlediği mevzu itibariyle burada anmamızı icap ettiren ilginç bir yazı görülür. Bu, Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu'nun "Hâmid'in Antropolojik Tetkiki"²¹ başlıklı yazısıdır. Bütün medenî dünyada büyük adamların manevî şahsiyetleri ile birlikte uzvî şahsiyetlerinin de tespit ve tetkik olduğunu bildiren Kansu, 12 Mart 1932 senesinde Hâmid'in morfogramını tespit etmiş olduğunu söyler ve bu ölçüler üzerine yapmış olduğu tetkiki *Ülkü* okuyucularına sunar.

Bu ilginç tetkikten sonra Vedat Nedim Tör'ün "Sanatkâr Hâmid"²² başlıklı yazısı yer alır. Ankara Halkevinin Hâmid için hazırladığı akşamda yapmış olduğu konuşmanın metni olan bu yazıda, Vedat Nedim Tör, bir büyük sanatkârın sahip olması gereken "entansif duyma, çok görmüş geçirmiş olmaklık, bol verimlilik" vasıflarını göz önünde tutarak Hâmid'in tüm bu vasıflara haiz bir büyük sanatkâr olduğunu Batılı sanatkârlardan kıyas ve misallerle izah eder.

18 Şükrü Kaya, "Hâmid'e Dair", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 163-164.

19 Hasan Âli Yücel, "Hâmid'in Hayatı", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 165-174.

20 İsmail Müştak, "Abdülhak Hâmid", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 177-182.

21 Şevket Aziz Kansu, "Hâmid'in Antropolojik Tetkiki", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 183-186.

22 Vedat Nedim Tör, "Sanatkâr Hâmid", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 187-190.

Ahmet İhsan Tokgöz'ün "Abdülhak Hâmid Hatıralarından"²³ başlıklı yazısı ise yazarın dostu Hâmid'e dair bir hatırasını ve kendisine Londra'dan yazdığı bir mektubu ihtiva eder.

Fevziye Abdullah'ın bugün dahi önemini kaybetmemiş olan "Hâmid ve Makber"²⁴ başlıklı tetkiki de bu sayıda neşredilir. Yazar, *Makber*'i birkaç cümle ile tanıttikten sonra geniş iktibaslarla muhtevasını anlatır ve bu çerçevede Hâmid'in ölüm hakkındaki telâkkilerini ve bu hâdise karşısındaki hâlet-i ruhiyesini tespit eder.

Ülkü'nün Abdülhak Hâmid'e ithaf ettiği 51. sayısında öne çıkan yazılar Fevziye Abdullah'ın "Hâmid ve Makber" makalesi ile son bulur. Ancak, "Hâmid'in Ölümüne Dair Haberler ve Hatıralar"²⁵ başlıklı imzasız bir yazı daha vardır ki Hâmid'in hastalığını vefatına kadar gün gün anlatarak başlayan yazı, "Hâmid'in Mulajı, Millî Matem merasimi Hazırlıkları, Vilâyetin tebliği, Millî İhtifalin başlaması, Atatürk'ün taziyeleri, Maarif Vekilinin taziyeti, Kütüphanelerin kapanması, Hâmid'in ölümü karşısında şehir meclisinin teessürü, Hâmid için merasim, Siyasal Bilgiler Okulunda Hâmid için tören, Hâmid için Ankara radyosunun yası, Hâmid hakkında Londra radyosunun neşriyatı, Hâmid için dost Yunan gazetelerinin yazdıkları, Halkevlerinde Merasim, Ankara Halkevinde Hâmid gecesi, İstanbul'daki ihtifal, Şehir Tiyatrosunun yası, Hâmid'e ait hatıraların toplanması" başlıkları altında toplanmış haberlerden oluşur ve "Eski bir hatıra" alt başlığı ile General Pertev Demirhan'ın bir hatırası ile son bulur ki farklı ve ilginç olması sebebiyle dikkat çeker.

Hâmid'e dair yazılar, kendisine ithaf edilen bu sayıdan sonra son bulmaz. 55. sayıda Nahid Sırrı'nın ikinci kısmı 56. sayıda neşredilecek olan "Abdülhak Hâmid'in Tiyatro Eserleri"²⁶ başlıklı yazısı ile karşılaşırız. Bir tiyatro müellifi olarak anılmamakla beraber eserlerinin yekünü içinde piyesleri büyük bir yer tutan Hâmid'in, bu nevi eserlerinin genel bir değerlendirmesini yapan Nahid Sırrı, etüdünü 1. Hâmid'in ilk tiyatroları, 2. Hâmid'in tiyatrosunda İspanya ve İngiltere, 3. Hâmid'in son tiyatroları başlıkları ile üç kısma ayırarak meydana getirir.

Fevziye Abdullah'ın "Makber'de Leyla ve Mecnun ile Hüsün ve Aşk Tesirleri"²⁷ başlıklı tetkiki de Nahid Sırrı'nın çalışması gibi iki bölüm hâlinde neşredilir. Makalenin birinci kısmı "Makber'de Leyla ve Mecnun'un Tesirleri" alt başlığı ile iki eserin karşılaştırılarak benzer noktalarının tespiti üzerine kuruludur. Makalenin ikinci kısmı ise "Makber Üzerinde Hüsün ve Aşk'ın Tesiri" alt başlığı ile ilk kısımda uygulanan metot ile bu defa Makber ve Şeyh Galib'in eseri arasındaki benzerlikler ortaya koyulur.

Mecmuanın Hâmid'e dair yoğun neşriyatı Fevziye Abdullah'ın iki bölümden oluşan bu hacimli çalışması ile son bulur. Dört sayı sonra yine Fevziye Abdullah'ın "Son Eseri Münasebetiyle Halit Fahri'nin Şiirleri Hakkında Birkaç Söz"²⁸ başlıklı bir başka

23 Ahmet İhsan Tokgöz, "Abdülhak Hâmid Hatıralarından", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 191-193.

24 Fevziye Abdullah, "Hâmid ve Makber", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 205-209.

25 "Hâmid'in Ölümüne Dair Haberler ve Hatıralar", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 224-229.

26 Nahid Sırrı, "Abdülhak Hâmid'in Tiyatro Eserleri I-II", *Ülkü*, 1937, c. X, sy. 55-56, s. 3-13; 118-128.

27 Fevziye Abdullah, "Makber'de Leyla ve Mecnun ile Hüsün ve Aşk Tesirleri I-II", *Ülkü*, 1938, c. X, sy. 59-60, s. 454-461 ve 541-544.

28 Fevziye Abdullah, "Son Eseri Münasebetiyle Halit Fahri'nin Şiirleri Hakkında Birkaç Söz", *Ülkü*, 1938, c. XI, sy. 65, s. 445-454.

yazısı görüldür. Devrin şiir hayatına kısaca değinen yazar, Halit Fahri'nin son eseri *Sulara Dalan Gözler* üzerine yapmış olduğu çalışmasına şairin o ana kadar neşrettiği şiirlerinin umumî vasıflarını inceleyerek başlar. Şiirlerden seçilen mısra ve beyitlerle yapılan bu inceleme, gerek üslup gerekse mana bakımından Halit Fahri'nin son eserinin diğerlerine nispetle çok üstün bir eser olduğunu ve şairin Faruk Nafiz, Orhan Seyfi gibi devrin güçlü şairleri kadar değilse bile bu son eseri ile artık devrin kuvvetli şairleri arasında anılması gerektiğini dile getirir.

Bibliyografyalar haricinde yeni neşredilen bir eser üzerine inşâ edilen tek yazı yukarıda kısaca bahsettiğimiz Fevziye Abdullah'ın çalışması değildir. Yaşar Nabi'nin "Ruşen Eşref'in Boğaziçi'si"²⁹ başlıklı yazısı da Ruşen Eşref'in yeni neşredilen "Boğaziçi-Yakından" isimli eserine dairdir. Yaşar Nabi, tabiatın edebiyatta ve cemiyet hayatında önemini belirtip eserin kıymetini bu yolla söyledikten sonra, geniş iktibaslarla eserin üslup, dil ve muhteva bakımından değerlendirmesini yapar.

Sıradaki yazı, Abdülhak Hâmid'den sonra üzerinde en çok kalem oynatılan Namık Kemal'i konu edinmektedir. Namık Kemal'in ölümünün 50. yıldönümü münasebetiyle Ziyaettin Fahri'nin İstanbul Üniversitesi'nde yapmış olduğu konuşmanın metni olan yazı "Namık Kemal"³⁰ başlığını taşır. "Sosyal müesseselerimizin tekâmülü içinde Namık Kemal'in ideolojisini belirlemeğe" çalıştığını söyleyen Ziyaettin Fahri, önce konusuna paralel olarak Kemal'in şahsiyetinin teşekkülünü temin eden noktaları ifade eder ve onun sosyal müesseselere ilişkin fikirleri ile bu müesseselerin teşekkülündeki payını tespitte çalışır.

Ülkü mecmuasının, Kâzım Nami ve Behçet Kemal'in mahsusen "edebiyat"a dair yazıları bir kenara bırakılırsa, Yeni Türk Edebiyatına dair yazılarının tamamı, sanatkarlar ve onların eserleri üzerine yapılan çalışmalardır, demiştik. Ancak Fevziye Abdullah'ın 74. sayıdan başlayarak 78. sayıya kadar sürecek olan "Millî Edebiyat Devri Şiir Sahasında Âşık Tarzı Tesirleri"³¹ başlıklı geniş tetkiki bu görünüşü bozar.

Tetkikinin birinci bölümünde Türklerin İslâmlığı kabulünden sonraki Türk şiirinden ve halk edebiyatı dolayısıyla âşık tarzının bu şiir içindeki yerinden bahseden Fevziye Abdullah, bilhassa tarzın kuvvetli mümessili Rıza Tevfik üzerinde durarak Servet-i fûnûn devrinde âşık tarzı tesirlerini tespitte çalışır. İkinci bölümde millî edebiyatın doğuşunu ve bu edebiyat içinde âşık tarzı tesirlerinin ilk görüldüğü Ziya Gökalp, Fuad Köprülü ve Aka Gündüz'ün şiirlerindeki âşık tarzı tesirlerini izaha çalışır. Daha sonra Şükûfe Nihal, Ali Mümtaz, Ömer Bedrettin gibi şairlerin şiirlerinde âşık tarzı tesirler gösterilir. Üçüncü bölüm devrin kuvvetli şairleri olan Orhan Seyfi ve Yusuf Ziya'ya; dördüncü bölüm Faruk Nafiz'e, etüdün son kısmı olan beşinci bölüm ise Necip Fâzıl, Ahmet Kutsi, Sabahattin Ali, Atsız mahlasıyla yazan Nihal Sencer, Orhan Şaik ve Nihat Sami Banarlı'ya hasredilmiştir. Fevziye Abdullah, bu şairlerin eserlerindeki âşık tarzı tesirlerini, etkilendiklerini düşündüğü Yunus Emre, Gevherî, Karacaoğlan, Âşık Ömer gibi şairlerin şiirleriyle beraber incelerken birbirlerine olan tesirlerini de tespit eder.

29 Yaşar Nabi, "Ruşen Eşref'in Boğaziçi'si", *Ülkü*, 1938, c. XII, sy. 69, s. 275-280.

30 Ziyaettin Fahri, "Namık Kemal", *Ülkü*, 1939, c. XII, sy. 71, s. 387-393.

31 Fevziye Abdullah, "Millî Edebiyat Devri Şiir Sahasında Âşık Tarzı Tesirleri I-V", *Ülkü*, 1939, c. XIII, sy. 74-78, s. 155-166; 247-256; 352-355; 445-449; 529-540.

Bütün bir devri kucaklayan bu tetkikin ardından yine Fevziye Abdullah'ın "Halid Ziya Uşaklıgil'in Hayatından Mülhem Küçük Hikâyeleri"³² başlıklı yazısı gelir. Halid Ziya *Kırk Yıl* isimli hatıratında hayatının bazı hâdiselerinin hikâyelerine ilham olduğunu ve bunların hangi hikâyeler olduğunu söyler. Fevziye Abdullah, hâdiselerin kronolojisine göre sıraladığı hikâyelerin yazarın başından geçenlerle bağlarının ne derecede ve ne şekilde olduğunu göstermeye çalışır.

Bir sonraki çalışma yine Fevziye Abdullah'a aittir. Hâmid'in vefatının 3. yıldönümü üzerine neşredilen "Abdülhak Hâmid'in Karakterine Aid Notlar"³³ isimli bu çalışmada Fevziye Abdullah, Süleyman Nazif tarafından neşredilmiş olan Abdülhak Hâmid'in mektuplarından seçtiği, şairin karakterini ortaya koyan parçaları bir araya getirmiştir.

Ülkü'de neşredilen bir devre ait ikinci çalışma, Şerif Hulusi'nin "Yeni Devir Türk Edebiyatını Tetkikteki Güçlükler"³⁴ başlıklı yazısıdır. Yazar, tertip hataları, sansür gibi sebepler dolayısıyla eserin muharririn yazdığı şekilde neşredilmemiş olması ve eserin doğmasında âmil psikolojik ve sosyolojik şartların, neşrinden sonra hakkında bütün söylenenlerin bilinmemesi olarak iki maddede topladığı güçlükleri misalleriyle izah eder.

"Tetik ve Musahabe" bahsimizin bu aşamasında değerlendirecek olduğumuz yazılara baktığımızda iki yazı hariç bütün yazıların Namık Kemal'e dair olduğunu görürüz. Bunlardan ilki 92. sayıdaki Fuad Köprülü'nün "Türk Dili Hakkında Namık Kemal'in Bazı Düşünceleri"³⁵ başlıklı yazısıdır. Büyük edibin en sevgili mevzuları olan dil ve edebiyat ile ilgili düşüncelerinden edebiyata mahsus olanların az çok tahlil ve tespit edildiği hâlde dile dair olanlarının pek az bilindiğini söyleyen yazar; bu kısa musahabesinde kendisinin de bunları tetkik edemeyeceğini; ancak Kemal'in dil meseleleri hakkındaki bazı esas düşüncelerini meydana koyacağını bildirecek Kemal'in dili milletlerin yükselmesinde en esaslı âmil addettiğini ve bu bakımdan dile büyük ehemmiyet verdiğini söyler.

Köprülü'nün bu kısa musahabesinden sonra doğumunun 100. yıldönümü dolayısıyla 94. sayıda Namık Kemal ile ilgili yazılar neşredilir. Bunlardan ilki Kemal Turan'ın "Atatürk ve Namık Kemal"³⁶ başlıklı yazısıdır. İstibdat yıllarında askerî mekteplerde ve orduda yetişen gençlerin Kemal'in eserlerini okuyarak olgunlaştıklarını, bunlardan birinin de Mustafa Kemal olduğunu söyleyen yazar, Gazi'nin konuşmalarında Kemal'den mısralar okuduğu gibi yazılarında ve hitabelerinde de büyük şairin tesiri altında kaldığını belirtir.

İkinci yazı Ziyaettin Fahri'nin "Namık Kemal ve Yaşayan Tarafları"³⁷ başlıklı yazısıdır. Bugün hâlâ bizi meşgul eden içtimaî meseleler, mütefekkir Kemal tarafından yıl-

32 Fevziye Abdullah, "Halid Ziya Uşaklıgil'in Hayatından Mülhem Küçük Hikâyeleri", *Ülkü*, 1940, c. XV, sy. 86, s. 155-164.

33 Fevziye Abdullah, "Abdülhak Hâmid'in Karakterine Aid Notlar", *Ülkü*, 1940, c. XV, sy. 87, s. 223-224.

34 Şerif Hulusi, "Yeni Devir Türk Edebiyatını Tetkikteki Güçlükler", *Ülkü*, 1940, c. XV, sy. 89, s. 421-426.

35 M. Fuad Köprülü, "Türk Dili Hakkında Namık Kemal'in Bazı Düşünceleri", *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 92, s. 97-98.

36 Kemal Turan, "Atatürk ve Namık Kemal", *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 94, s. 289-290.

37 Ziyaettin Fahri, "Namık Kemal ve Yaşayan Tarafları", *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 94, s. 291-297.

lar evvel üzerine gidilmiş meselelerdir. Yazar, “nüfus meselesi, Türklük ve Türk tarihi telâkkisi, lisan meselesi, ahlâk ve hukuk uğrunda savaş” alt başlıkları ile sınıflandırdığı bu meseleleri Kemal’in fikirleriyle değerlendirir.

Üçüncü yazı, mecmuada Yeni Türk Edebiyatına dair en çok yazısı neşredilen Fevziye Abdullah’ındır: “Namık Kemal’in Ahlâkî Hususiyetlerine Dair Notlar”.³⁸ Bir muharririn karakteristik vasıflarını bilmenin o muharrire alâkayı arttıracacağı gibi kendisinin ve eserinin daha kolay ve doğru anlaşılmasına da yarayacağını söyleyen yazar, çeşitli kaynaklardan, Kemal’in roman ve mektuplarından faydalanarak onun hassasiyet, zekâ, cömertlik, hayalperestlik, vatanperverlik, dürüstlük, izzetinefsine düşkünlük gibi vasıflarını izah etmeye ve bu şekilde Kemal’in karakter portresini çizmeye çalışır.

Abdülkadir İnan’ın “Namık Kemal’e Dair Rusça Yeni Bir Eser”³⁹ başlıklı yazısı, bir tanıtım yazısı olmakla beraber eser üzerine yürütülen mülahazalar ve Kemal’in doğumunun 100. yıldönümü münasebetiyle neşrolunması dolayısıyla burada ele almak gereğini duyduğumuz bir çalışmadır. Sovyet-Rus muharrirlerinden V. Stambulov tarafından yazılan ve Moskova’da bir heyet tarafından hazırlanmakta olan “Meşhur Adamlar” serisinde neşredilen *Namık Kemal* isimli bu kitap, ilmî olmaktan ziyade “sanatkâr edip kalemiyle” yazılmış olmakla beraber yazar tarafından Kemal’i olduğu gibi tanıtan ve kendisine karşı derin bir sempati uyandıran yegâne eser olması hasebiyle kıymetlidir ve bundan dolayı tanıtılmaktadır. 296 sayfalık eserin bütün bölümleri sıralanmış, bazı bölümler kaynakları ile değerlendirilmiştir.

“Namık Kemal’in Eserlerinin Tenkidli Tab’ı Hakkında”⁴⁰ başlıklı yazısında Şerif Hulusi, Kemal’e dair tetkiklerin yapılabilmesi için en başta eserlerinin tenkidli bir tabının yapılması gerektiğini, çünkü şu anda elde bulunan eserlerin sağlıklı bir çalışmaya imkân vermeyecek ölçüde fahiş hatalarla dolu olduğunu söyler ve bu hataların sebeplerini misalleri ile maddeler hâlinde sıralar.

Namık Kemal’in eserlerinden bahsetmekle beraber, aslında edebî araştırmalarda ciddi bir sorun olan eserlerin tenkidli tabının yapılması meselesine değinen bu yazıdan sonra Fevziye Abdullah’ın 94. sayıdaki ikinci çalışması gelir: “Namık Kemal ve Hece Vezni”⁴¹ başlıklı makalede yazar, Kemal’in hece veznine dair fikirlerini tespit ile bu vadede yazdığı birkaç şiirini neşreder.

Namık Kemal’in eserlerinden parçaların da neşredilmiş olduğu bu sayıdan sonra, 97. sayıda Feyzullah Sacit Ülkü’nün “Ahmet Haşim Hayallerini Kimlerden Aldı?”⁴² başlıklı yazısını görürüz. Yazar, bilhassa Şeyh Galib’in “Hüs ü Aşk”ından aldığı mısraları Haşim’in mısraları ile karşılaştırarak ihtiva ettikleri hayaller bakımından birincisinin ikincisine kuvvetle tesir ettiği hükmüne varır.

38 Fevziye Abdullah, “Namık Kemal’in Ahlâkî Hususiyetlerine Dair Notlar”, *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 94, s. 298-308.

39 Abdülkadir İnan, “Namık Kemal’e Dair Rusça Yeni Bir Eser”, *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 94, s. 309-315.

40 Şerif Hulusi, “Namık Kemal’in Eserlerinin Tenkidli Tab’ı Hakkında”, *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 94, s. 316-318.

41 Fevziye Abdullah, “Namık Kemal ve Hece Vezni”, *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 94, s. 319-325.

42 Feyzullah Sacit Ülkü, “Ahmet Haşim Hayallerini Kimlerden Aldı?”, *Ülkü*, 1941, c. XVII, sy. 97, s. 17-24.

Sanatkâra veya onun sanatına ve eserlerine dair tüm bu yazılardan sonra edebiyatımızı etkileyen bir hâdise olan 93 Harbi ile ilgili Türker Acaroğlu'nun "93 Harbi ve Edebiyatımız"⁴³ başlıklı yazısını görürüz. 93 harbini konu edinen eserlere geçmezden evvel harbin sebep ve neticeleri üzerinde duran yazar, daha sonra Namık Kemal, Ziya Paşa, Abdülhak Hâmid, Cenap Şahabettin, Süleyman Nazif gibi sanatkârların önce manzum sonra mensur eserlerini değerlendirir. Yazıda böyle bir tetkikin sınırlarını aşacak şekilde işlenmiş bir mevzu olan 93 harbi ile ilgili eserlerin sadece rağbet görmüş olanlarına işaret edilmiştir.

Türker Acaroğlu'nun makalesi ile *Ülkü*'de neşredilmiş olan tetkik ve musahabe tarzındaki yazılar son bulur. Öne çıkanlarını değerlendirmeye çalıştığımız bu yazılar, bilhassa sanatkârların vefatları ve doğum yıldönümlerinde yoğunlaşmış, çoğunlukla sanatkâra ve sanatına dair yazılardır. Geneline baktığımız zaman en çok yazısı neşredilen şahıs Fevziye Abdullah Tansel, kendisine ve sanatına dair en çok yazı yazılanlar ise sırasıyla Abdülhak Hâmid, Namık Kemal ve Celal Sahir'dir.

Tüm yazıların içinde Kâzım Nami ve Behçet Kemal'in ikişer yazısı farklılık arz eder. Mecmuanın yayın hayatının başlarında neşredilen bu yazılar edebî bir şahsiyet veya edebî meseleden ziyade edebiyatın kendisi ile ilgilidir ve ne olması gerektiğini mecmuanın neşir gayesi çerçevesinde tartışmaktadır.

Bir Okuyucunun Notları

Ülkü'nün 50. sayısından itibaren Nahid Sırrı, "Fikir Hayatı" köşesinde "Bir Okuyucunun Notları" ana başlığı altında fıkralar yazmaya başlar. Edebiyat, resim, heykel, sinema, tercüme, tiyatro, tarih veya Maarif Şuarası gibi gündemdeki mevzularda kaleme alınan bu fıkralarda Nahid Sırrı, sadece Türkiye sınırları içerisinde kalmamış garp edebiyatı, tarihi, sanatkârları vb. ile ilgili müşahede ve mülahazalarını da okuyucusuna aktarmış, hatta batıda vuku bulan hâdiselerden de okuyucusunu bu yolla haberdar etmiştir.

Alt başlıklarla birbirinden ayrılmış birkaç fıkradan oluşan "Bir Okuyucunun Notları"nda, hemen her sayıda bu fıkralardan birinin, bazen birden fazlasının Yeni Türk Edebiyatına hasredildiği görülür.

Yeni Türk Edebiyatına dair bu fıkralara genel olarak baktığımızda yeni neşredilen kitaplardan,⁴⁴ neşredilmeye başlanan mecmualardan⁴⁵ bahseden Nahid Sırrı, Abdülhak Hâmid⁴⁶ veya Ahmet Refik⁴⁷ gibi sanatkârların vefatı yahut Süleyman Nazif⁴⁸ gibi kimisinin vefatının yıldönümü münasebetiyle bu sanatkârlar ve eserleri ile ilgili fıkralar da kaleme almıştır.

43 Türker Acaroğlu, "93 Harbi ve Edebiyatımız", *Ülkü*, 1941, c. XVII, sy. 101, s. 437-444.

44 Nahid Sırrı, "Bir Okuyucunun Notları", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 50, s. 149-153.

45 Nahid Sırrı, "Bir Okuyucunun Notları", *Ülkü*, 1938, c. XI, sy. 63, s. 275-278.

46 Nahid Sırrı, "Bir Okuyucunun Notları", *Ülkü*, 1937, c. IX, sy. 51, s. 230-235.

47 Nahid Sırrı, "Bir Okuyucunun Notları", *Ülkü*, 1937, c. X, sy. 57, s. 285-288.

48 Nahid Sırrı, "Bir Okuyucunun Notları", *Ülkü*, 1941, c. XVI, sy. 96, s. 563-567.

“Yeni Tetkik Mevzuları”⁴⁹ veya “Cumhuriyet Devrinde Türk Edebiyatı”⁵⁰ gibi edebî meselelerle de uğraşan Nahid Sırrı, neşredilen diğer mecmuaları da takip etmekte ve onlardaki ilgi çekici yazılar münasebetiyle “öz şiir”⁵¹ gibi mevzulara da değinmektedir.

Son olarak her ay neşredilen bu köşede, bazı polemiklere de rastlanır. 81. sayıda “Bir Münakaşaya Dair”⁵² başlığıyla yaklaşık bir aydır gündemi meşğûl eden Tevfik Fikret ile ilgili polemiklerden bahseden yazar, zaman zaman kendisi de bu polemiklerde taraf olarak karşımıza çıkar.⁵³

Bibliyografya

Ülkü mecmuasının bütün sayılarını taradıktan sonra bibliyografların ve tanıtım yazılarının mecmuanın sayfalarında mühim bir yer işgâl ettiği görülür. Bilhassa dile dair eserlerin ve halkevi neşriyatına dair bibliyografya ve tanıtım yazıları hemen her sayıda karşımıza çıkmaktadır.

Önceleri “Geçen Yılın Kitapları”,⁵⁴ “Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümünde Yapılan Neşriyat”⁵⁵ gibi başlıklar altında bir zaman dilimine ait bibliyografyaları toplayan geniş makalelerin –ikinci makale birkaç sayı devam eder- yanı sıra “Roman”⁵⁶ veya “Bir Kitap ve Bir Mülahaza”⁵⁷ gibi müstakil tanıtım yazıları neşredilir. Zaman içinde bir esere hasredilmiş tanıtım yazıları yerini “Bibliyografya” üst başlığı altında “Metinlerle Muasır Türk Edebiyatı Tarihi: Kastamonu Tarihi”⁵⁸ şeklinde tanıtımı yapılacak eserlerin isimlerinin bir arada zikredildiği bir alt başlıkla sunulan tanıtım yazılarına bırakır.

Daha sonraki sayılarda “Bibliyografya” başlığı altındaki bu şekil de değişecek, mecmuanın son sayfalarında “Kitaplar ve Mecmualar” isimli bir köşe hâsıl olacak ve mecmuanın son sayısına kadar devam edecektir. Genellikle birden fazla yazarın hazırladığı bu köşede, başta Fevziye Abdullah olmak üzere Şerif Hulusi gibi yazarlar tarafından Yeni Türk Edebiyatı sahasının mahsulleri de ele alınır.

“Kitaplar ve Mecmualar” başlığı altında neşredilen bu tanıtım yazılarında eserlerin tenkidi de yapılır. Kimi zaman olumsuz yönde yapılan bu tenkitlere eserlerin müellifleri tarafından farklı mecmualarda veya yine *Ülkü*'nün sayfalarında cevap verilir, tashihler yapılır. Farklı mecmualarda yapılan savunmalar da bazen *Ülkü*'de karşılığını bulur. Meselâ Fevziye Abdullah'ın, “Edebiyat Tarihi Dersleri” adlı eserine getirmiş

49 Nahid Sırrı, “Bir Okuyucunun Notları”, *Ülkü*, 1938, c. XI, sy. 66, s. 91-93.

50 Nahid Sırrı, “Bir Okuyucunun Notları”, *Ülkü*, 1938, c. XII, sy. 69, s. 281-285.

51 Nahid Sırrı, “Bir Okuyucunun Notları”, *Ülkü*, 1938, c. XI, sy. 64, s. 367-370.

52 Nahid Sırrı, “Bir Okuyucunun Notları”, *Ülkü*, 1939, c. XIV, sy. 81, s. 275-279.

53 Nahid Sırrı, “Bir Okuyucunun Notları”, *Ülkü*, 1938, c. X, sy. 60, s. 553-557.

54 Mustafa Nihat, “Geçen Yılın Yazıları”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 84-87.

55 Selim Nüzhet, “Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümünde Yapılan Neşriyat”, *Ülkü*, 1934, c. II, sy. 12, s. 443-455.

56 Kâzım Nami, “Roman”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 2, s. 173-176.

57 a. mlf., “Bir Kitap ve Bir Mülahaza”, *Ülkü*, 1933, c. II, sy. 8, s. 146-149.

58 Hüseyin Namık, “Metinlerle Muasır Türk Edebiyatı Tarihi- Kastamonu Tarihi”, *Ülkü*, 1936, c. VII, sy. 39, s. 233-238.

olduğu tenkitlere⁵⁹ karşı Agah Sırrı, *Yeni Türk Mecmuası*'nda eserini müdafaa etmiş ve Fevziye Abdullah "Bir Müdafaanın Cevabı" başlığı⁶⁰ ile buna cevap vermiştir.

"Kitaplar ve Mecmualar" başlığı altında yeni eserlerin tanıtımları yapılırken, hal-keplerinin neşriyatına dair makaleler de devam eder. Zaman zaman bir esere ait müstakil bir tanıtım yazısı görülürken, 95. sayıda çalışmamız için önem taşıyan bir makale neşredilmeye başlanır. Namık Kemal'in doğumunun 100. yıldönümü memlekette ilgi ve alaka ile karşılanmış, gazete ve mecmualarda pek çok sayıda makale ve vesika neşredilmiştir. Şerif Hulusi, "Namık Kemal'in Doğumunun Yüzüncü Yılı ve Matbuat" başlığını taşıyan ve üç bölüm hâlinde ardı ardına neşredilen geniş makalesinde tüm bu yazılardan "tetkikler, tenkidler" gibi mevzulara ayırarak bahseder.

Şiir

Ülkü'de neşredilmiş olan edebî eserlerden en geniş dilim şiir nevine aittir. Bunun sebebi belki de Recep imzası ile neşredilmiş olan "Ülkü Neden Çıkıyor" başlıklı yazıdaki "toplular ve heyecanlı bir millet kütlesi yaratmak" ifadesinden anlaşılabilir. Bu ifadedeki "heyecan" kelimesi, bizim için en önemli ipucudur. Şiir, diğer nevilere nispetle okuyucuda "heyecan" uyandırma maksadına en iyi hizmet edecek türdür. Nitekim bu izah, 102 sayı boyunca neşredilmiş şiirlerin geneline baktığımızda nitelik ve nicelik bakımından görülen grafiği de bize açıklamış olur.

18. sayı ile 23. sayı, 24. sayı ile 30. sayı, 40. sayı ile 44. sayılar arasında mecmuanın şiir cephesinde suskunluk yaşanır. Bu dönemlerin dışında ise hemen hemen her sayıda bir, iki hatta üç şiir neşredildiği; Atatürk'ün vefatı gibi bazı hâdiseler üzerine bu sayının daha arttığı da görülür.

102 sayı boyunca 60 civarında ismin iki yüz civarında şiiri neşredilmiştir. Bu geniş şair topluluğu içinde en çok karşımıza çıkan şairler Behçet Kemal Çağlar, Sıtkı Akozan, Ceyhun Atuf Kansu, Fethi Tevet ve Hikmet Turhan Dağlıoğlu'dur. Bunların dışında kimi isimler sadece bir defa görülürken Fevziye Abdullah Tansel, Orhan Şaik Gökyay, Coşkun Ertepinar gibi isimler öncekiler gibi olmasa da sıkça şiirleri neşredilen şahsiyetlerdir.

Çalışmamızın başından beri birkaç defa tekrar ettik ki *Ülkü* mecmuasında bilhassa sonlara doğru Yeni Türk Edebiyatı sahasına dahil olan malzeme ve yazılarda bir artış görülür. Bu tespit, şiir nevi için de geçerlidir. Yukarıda da arz ettiğimiz gibi şiir nevinde belli dönemlerde görülen yoğunlaşmalar dışında, bir de genel yoğunluk söz konusudur.

Mecmuada daima yukarı doğru yükselen bir eğri takip eden şiirin mevzuları da yıllar içinde değişiklik arz eder. Kronolojik olarak ele alındığı zaman, bilhassa mecmuanın neşredilmeye başladığı ilk yıllarda daha ziyade sosyal mevzuların işlendiği görülür. Devrin şartları ve mecmuanın neşir gayesine paralel olarak Atatürk, Millî Mücadele, Türklük, medeniyet, Ankara başta olmak üzere vatan coğrafyası ve Anadolu insanı ile ilgili şiirler mecmuanın sayfalarını doldurmaktadır. Ancak zaman içinde, başlarda

59 Fevziye Abdullah, "Kitaplar ve Mecmualar", *Ülkü*, 1939, c. XII, sy. 72, s. 559-568.

60 Fevziye Abdullah, "Kitaplar ve Mecmualar", *Ülkü*, 1939, c. XIII, sy. 76, s. 374-384.

çok daha az görülen aşk, şüphe, korku, yaşama sevinci gibi ferdi mevzulara dair şiirler daha sık görülmeye başlanır.

Bir edebiyat mecmuası olmamasına rağmen önemli ölçüde şiir neşredilmiş olan *Ülkü*'de, diğerlerine nispetle çok az sayıda, sadece birkaç tane çeviri şiir de görülür.

Hikâye

Ülkü mecmuasında şiirden sonra en çok neşredilen edebî tür hikâyedir. Belli dönemler üç beş sayı süren boşluklar haricinde, hemen her sayıda yahut iki üç sayıda bir mutlaka küçük bir hikâye, hatta bazı sayılarda iki hikâye birden neşredilmiştir.

Büyük bir çoğunluğu telif olan hikâyelerin içinde Macarcadan, İngilizceden vb. tercüme hikâyeler de görülür. Bazı hikâyelerde yazarının adı değil sadece “nakili”nin adı görülürken,⁶¹ genellikle hikâyenin sahiplerinin isimleri de neşirde zikredilir. Bu isimlere baktığımızda en çok Oscar Wilde, Axel Munthe ve Selma Lagerlöf'un hikâyelerinin tercüme edildiğini görürüz.

Bilhassa Nahid Sırrı'nın “büyük hikâye” olarak takdim edilen ve dört sayı devam eden “İki Kız Kardeş ve Bir Delikanlı” isimli eseri gibi birkaç hikâye hariç hepsi tek parça olarak neşredilir ve zaten küçük hikâyelerdir.

Hikâyelerin muhtevalarına baktığımızda devrin hakim edebî mevzuu olan “köy” karşımıza çıkar. Millî savunmada öne çıkan Anadolu insanı ve Cumhuriyet'in ilânından sonra Mustafa Kemal'in köylüyü yücelten ifadeleri, Cumhuriyet aydını ve yazarı önünde köy insanını kıymetlendirmiş, hükümetin Anadolu'nun tekâmülü için yaptığı Halkevlerinin açılması gibi hamleler, edebiyatta da aksini bulmuş köye doğru bir açılım görülmüştür. 1933 yılında neşrine başlanan ve bir halkevi organı olan *Ülkü*'deki hikâyeler de bu bu açılıma işledikleri konular itibarıyla iştirak etmiştir.

Mecmuanın neşrinden itibaren tespit ettiğimiz gerek telif gerek tercüme hikâyelerin mühim bir kısmı köy, köylü ve onların sıkıntılarını işler. Ağaların, zengin beylerin zulmü,⁶² hocaların ve şeyhlerin saf köylüleri çıkarları uğruna aldatmaları,⁶³ yoksulluk,⁶⁴ uyumsuz ve zorla yapılan evlilikler⁶⁵ hikâyelerin başlıca konularıdır. Tercüme hikâyeler de başlangıçta köy ve köylü üzerinedir. Meselâ Hamit Dereli'nin tercüme ettiği “Ekinci Biçme Yarışı” adlı İrlanda hikâyesi⁶⁶ “nakili”nin 500 yıldır istiklâl için mücadeleye eden “çiftçi ve köylü” İrlandalıların içtimaî şartlarının ve âdetlerinin bize ne denli benzediğini ifade ettiği bir takdim ile okuyucuya sunulur.

Hâdise Anadolu'nun bir köyünde yahut kasabasında geçmekle beraber kahramanları idealize edilmiş şehirli insanlar olan hikâyeler de vardır. Bunlar gittikleri yerlerde halkın tekâmülü için var güçleriyle çalışan insanlardır. Dr. S. imzası ile neşredi-

61 “Yaban Kuğusu”, çev. Hamit Dereli, *Ülkü*, 1935, c. V, sy. 25, s. 66-69.

62 Celal Sıtkı, “Hav... Hav...”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 4, s. 318-321.

63 Sadri Etem, “Yağ Alınmış Su”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 1, s. 80-83.

64 Ferit Celal, “Bir Salkım Üzüm”, *Ülkü*, 1934, c. III, sy. XVII, s. 377-380.

65 Hikmet Turhan, “Dorum Ayşe”, *Ülkü*, 1935, c. V, sy. 26, s.151-153.

66 “Ekin Biçme Yarışı”, çev. Hamit Dereli, 1936, c. VII, sy. 37, s. 64-69.

len “Saadeti Bulan Adam”⁶⁷ veya Naki Tezel’in “Mektepçi”⁶⁸ isimli hikâyesi bu bakımdan dikkati çeker. Bunlardan bilhassa “Saadeti Bulan Adam” isimli hikâyede anlatın köy hayatı, aslında Cumhuriyet idaresinin hayal ettiği hayattır.

Zaman içinde diğer nevilere olduğu gibi hikâyeye nevinin konularında da bir açılım görülür. Meselâ Nahid Sırrı’nın “Bir Romancı Profili”⁶⁹ isimli hikâyesi, genç bir edebiyat meraklısının bir zaman eserleri rağbet gören bir romancı olduktan sonra yıllar içinde şöhretini ve servetini kaybettiği için yoksul bir şekilde sona eren trajik hikâyesidir. Bu ve benzeri hikâyelerle şehirli insana, onların özel yaşamlarına dair hikâyeler de görülür.

Ülkü mecmuasının ilk sayılarında mevzuu itibariyle diğerlerinden ayrılan bazı hikâyeler görülür. Bunlar Enver Behnan’ın “Ege”,⁷⁰ “Göç”⁷¹ ve “Bumin”⁷² gibi tarihî hikâyeleridir. Devrin bir özelliği olan İslâm öncesi Türk tarihine bakış ve orada Türklüğü aramanın bir sonucu olduğunu düşündüğümüz efsanelere dayanılarak kaleme alınmış bu hikâyelerde yazar, Türk milletinin kıymetli hasletlerini okuyucularına aktarır.

Netice itibariyle en çok görülen edebî türün şiirden sonra hikâyeye olduğunu, bunların genelinin köy, köy hayatı ve köylü sıkıntılarını işlediğini, zaman içinde mevzuda bir açılım olup sosyal meselelerden ferdi meselelere geçildiğini; ayrıca yine yıllar içinde neşredilen tercüme hikâyelerde sayıca bir artış görüldüğünü söyleyebiliriz.

Seyahatname

Ülkü’de tespit ettiğimiz hikâyeye ve şiir dışındaki diğer edebî nevilere biri de gezi yazılarıdır. Önceleri birkaç kısa seyahat notunun neşrinden sonra mecmuanın yayın hayatının son çeyreğinde Nahid Sırrı’nın bazıları bir bölüm⁷³ bazıları birkaç bölümden oluşan gezi yazıları görülür ki bunlar mecmuanın son sayısına kadar devam edecektir.

“Seyahat” başlığı ile okuyucuya sunulan ve kendileri de başlıklarında “seyahatnâme” ifadesi taşıyan Nahid Sırrı’ya ait bu gezi yazıları gün gün tutulan notlardan teşekkül eder. Seyahatnâmelerin en uzununu yedi bölüm hâlinde peş peşe yedi sayıda neşredilen “Bir Edirne Seyahatnâmesi” dir.

Piyes

Çalışmamızın “Muhteva” ana başlığı altında yapmış olduğumuz değerlendirmelerin sonuncusu piyeslere dairdir. Şimdiye kadar görüldüğü üzere *Ülkü* mecmuasında pek çok edebî neviden eserler neşredilmiştir. Bu edebî nevilere arasında sayıca en az olanı piyeslerdir.

67 Dr. S., “Saadeti Bulan Adam”, *Ülkü*, 1934, c. III, sy. 18, s. 456-461.

68 Naki Tezel, “Mektepçi”, *Ülkü*, 1940, c. XV, sy. 85, s. 50-53.

69 Nahid Sırrı, “Bir Romancı Profili”, *Ülkü*, 1937, c. VIII, sy. 47, s. 357-372.

70 Enver Behnan, “Ege”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 4, s. 322-324.

71 Enver Behnan, “Göç”, *Ülkü*, 1933, c. I, sy. 5, s. 411-413.

72 Enver Behnan, “Bumin”, *Ülkü*, 1933, c. II, sy. 8, s. 143-145.

73 Nahid Sırrı, “İstanbul’a Yakın”, *Ülkü*, 1939, c. XII, sy. 72, s. 535-539.

Sayıları onu bulmayan bu piyeslerin ilk birkaç tanesi tarihî manzum piyeslerdir. Behçet Kemal'e ait bu piyesler, tıpkı Enver Behnan'ın tarihî hikâyeleri gibi İslâmîliğin kabulünden ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önceki devirlerden alınmış konuları ile Türk milletinin asil ruhunu okuyucularına hissettirmeyi amaçlar. Nitekim mecmuada neşredilen ilk piyes olan "Ergenekon",⁷⁴ "Ergenekon efsanesini canlandırmaktan ziyade Ankara şahikasında doğan güneşin büyüklüğünü ve eşsizliğini" tarih çerçevesinden gösterebilmek amacı ile yazıldığı söylenen bir takdim ile okuyucuya sunulur.

Behçet Kemal'in manzum piyeslerinden sonra Nahid Sırrı'nın üç bölüm hâlinde neşredilen "Oyuncular"⁷⁵ isimli mensur piyesi dikkati çeker.

Mecmuada tespit ettiğimiz son piyes ise kısa bir takdim ve eserin mevzuunun özetinden sonra bir parçası neşredilen eski Yunan tiyatrosunun meşhur trajedilerinden Sofoklis'in "Kıral İdipus"⁷⁶ adlı piyesidir ki tıpkı şiir ve hikâyede olduğu gibi piyes neşrinde de telif eserlerle beraber tercümelere de yer verildiğini gösterir.

Netice

Geniş bir muhteva ile karşımıza çıkan *Ülkü* mecmuasının bilhassa son yıllarında dil ve edebiyat yazılarının yoğunlaştığı görülür. Kıymetli araştırmacılar tarafından yapılan önemli etütlerin büyük bir çoğunluğu dil sahasına ve halk edebiyatına dairedir. Ancak bunların yanında başta Fevziye Abdullah Tansel'in yazıları olmak üzere bugün bibliyografyalarda yerini almış olan Yeni Türk Edebiyatına dair ciddi çalışmalar da bulunmaktadır.

Siyasî bir gaye ile kurulmuş ve ancak bu gayeye hizmet eder ölçüde edebiyata yer veren bir mecmua olan *Ülkü*'nün bu durum göz önüne alınarak değerlendirildiği takdirde şiir, hikâye, piyes, seyahat gibi edebî neviler bakımından da zengin bir mecmua olduğu, bilhassa devrin neşir hayatının takip edilerek hazırlanan tanıtım yazılarının ve bibliyografyalarının dikkat çekici olduğu söylenebilir.

Ülkü Journal

Çilem TERCÜMAN

Abstract

The *Ülkü* journal was first published in February 1933, and it celebrated its 102nd anniversary in August 1941 and thereby, it completed the run of its first series that comprises the subject of our study. The journal is the official publication of *Halkevleri* published in Ankara.

74 Behçet Kemal, "Ergenekon", *Ülkü*, 1933, c.I, sy. 1, s. 14-17.

75 Nahid Sırrı, "Oyuncular I-III", *Ülkü*, 1938, c. XI, sy. 62-63-64, s. 162-174, 241-253 ve 323-337.

76 Sofoklis, "Kıral İdipus", çev. Silve Mayopulos ve Cevdet Kudret Solok, *Ülkü*, 1940, c. XVI, sy. 92, s. 153- 160.

Established with political motives, it contained writings on language and literature to the extent that they matched its mission. Even though the percentage of such works intensified towards the end of the first series, those writings that can be included into the New Turkish Literature occupied lesser space in comparison to the writings belonging to the Folk Literature.

This study has first looked into the stylistic structure of the journal followed by a general outline of its contents. In the meantime, the material falling under the New Turkish Literature has been detected and subjected to an evaluation based on a classification of the genre as in poetry, story and bibliography.

Keywords: *Ülkü* Journal, Halkevleri, Köy, Nusret Kemal [Köymen], Fuat Köprülü, Modern Turkish Literature.

Ülkü Mecmuası

Çilem TERCÜMAN

Özet

Şubat 1933 yılında neşredilmeye başlanmış ve Ağustos 1941 yılında çıkan 102. sayısı ile çalışmamıza konu olan birinci serisini tamamlayan *Ülkü* mecmuası, halkevlerinin merkezî yayın organıdır ve Ankara'da neşredilmiştir.

Siyasî bir gaye ile kurulan *Ülkü*, dil ve edebiyat yazılarına gayesine paralel olması şartıyla sınırlı olarak yer vermiş, birinci serinin sonlarına doğru bu tarz yazılarda bir yoğunlaşma görülmekle birlikte Yeni Türk Edebiyatına dahil edebilecek yazılar dil ve bilhassa Halk Edebiyatına dair yazılara nispetle mecmuanın sayfalarında daha az yere sahip olmuştur.

Bu çalışmada öncelikle *Ülkü* mecmuasının fizikî yapısı ele alınmış, daha sonra mecmuanın muhtevası genel hatlarıyla belirlenip Yeni Türk Edebiyatı sahasına dahil malzeme tespit edilmiştir. Tespit edilen malzeme türlerine göre tetkik, şiir, hikâye, bibliyografya vb. başlıklar altında tasnif edilerek değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Ülkü* Mecmuası, Halkevleri, Köy, Nusret Kemal [Köymen], Fuat Köprülü, Yeni Türk Edebiyatı.